

Tómir virkisbyggingar og einki arbeiði

Í flestu førum eiga dansk kredittfeløg bygningarnar, ið standa og farast, meðan lítið og einki arbeiði er í bygdini. Við tí framúr væl útbygda vega- og samskiftisneti, ið vit hava í Føroyum, átti í flestu førum at verið gjørligt hjá einstaklingum at tikið seg saman og sett virkseml í gongd í hesum bygningum, sigur Menningarstovan í ársf-rágreiðing síni.

Í mongum førum standa virkisbyggingar gapandi tómir, og fólk gangur arbeiðsleyst. Tílvíðarlíga vald mynd.

Menningarstovan hevur sent út frágreiðing fyri 1990. Um framtíðar virkseml verður millum annað sagt:

Úti um landið standa í dag fleiri virkisbyggingar tómir ella hýsa virkseml, ið ikki stendur mót, tá tað snýr seg um kappingar-føra framleiðslu. Í flestu førum eiga dansk kreditt-feløg bygningarnar, ið standa og farast, meðan lítið og einki virkseml er í bygdini. Við tí framúr væl útbygda vega- og samskiftisneti, ið vit hava í Føroyum, átti í flestu førum at verið gjørligt hjá einstaklingum at tikið seg saman og sett virkseml í gongd í hesum bygningum.

Sum frá leið kundi slíkt virkseml verið samskipað í sonevndum virkisnet-verkum, har virkini vóru felags um fleiri tænarar og virkispartar, eitt nú marknaðarføring, sølu, bókhaldsskipanir, vør-menning, góðskueftirlit, útbúgving v.m. Hetta er ein neyðug leið at ganga, tí smá virki megna ikki at loysa allar teir spurningar, ið liggja hjá virkjum at loysa.

Samstundis vita vit, at vinnuloysi serliga hjá kvinnum er stórt víð um landið. Í hesum liggur ein ónýttur kapitalur, ið kundi givið ta eyka inn-tøku, sum húsarhaldunum og samfelagnum tørvar, um vit dugdu at skipa fyri virkseml, ið forloysti hesa arbeiðsmegina.

Til hetta krevst vinnu-lig samskipan á privatum grundarlagi; møgu-leikarnir eru til staðar við vega- og samskiftiskervin-um, og menningarstovan kundi hjálpt til í sølu- og marknaðarføringini av framleiðsluni.

Av slíkum virkseml kann fremst nevast ull-arframleiðsla og ferðamannavinnu, men tær eru fleiri slíkar. Fremsta fortreytin fyri øllum slíkum virkseml er tó dygd.

Meðan vega- og samskiftiskervið er væl út-bygt innanoyggja, er samskifti okkara úteftir ikki nóg væl skipað. Vit mugu ásanna, at tað ikki ber til at byggja vegir ella brýr til næstu grannalond okkara, og at okkara samskifti tí má dúva upp á skipa- og flogferðslu. Higar-til hevur dentur verið lagdur á at tryggja skipa-ferðslu sum frælsa vinnu-grein, og vit kunnu ikki sum sjófarandi tjóð hava annan áhuga. Vit mugu tó gera okkum greitt, at samferðslupolitikkurin hjá EF fer at skerja mögu-leikarnar at reka skipa-ferðslu sum frælsa vinnu, og fyri okkum í Føroyum hevur tað týðning at tryggja okkum fasta far-leið líkum vegi til næstu havn á meginlandinum. Ein slík fäst farleið við bilferju varð roynd í 1990 til Scrabster í Norðurskot-landi, men var niðurlagd í hálvum leiki, bæði tí at vinnuligi og almenni á-hugin ikki tykjast at vera til staðar.

Vit eru ikki í somu hepnu støðu sum Áland, ið liggur millum tætt-bygdu økini í Svøríki, runt Stockholmleiðina, og Fin-land, runt Helsinkileiðina, men vit áttu kortini eins og Áland at ment okkara möguleikar sum millum-støð millum Ísland og Skotland og tryggja, at høvuðsfarleiðin av megin-landinum til Íslands gekk um Føroyar. Hetta ber til við at vit byrja bilferju-samband hvørja viku mill-um Scrabster og Føroyar, ið seinni verður longt til Íslands. Á tann hátt tryggja vit okkum, at vit ikki sum nú liggja við end-an á nógvum ymiskum rutum, men liggja mið-skeiðis á einum vega-strekki og tí kunnu gagn-nýta økini báð megin við sum víðkaðan heimamark-nað.

Ein slíkur ytri sam-ferðslukarmur hevði tryggjað føroyskum vinnulívi ta elvuligu gongd, ið vit so sárt treingja til. Uppgávan er týðningarmikil hjá tí al-menna at skapa fortreytir fyri, og kortini er ikki neyðugt at skipa farleið-ina øðrvísi enn sum pri-vata koncessioneraða vinnu.

Gongdin í føroyskum búskapi hevur verið merkt av, at fer ein undir eina vinnu og útlit eru fyri at hon kann bera seg, so hava fleiri lagt seg eftir somu vinnu og gjørt stór-ar ílegur. Eina tíð kundi tað ganga væl, men skjótt visti tað seg kortini, at

teir flestu, ið komu aftaná, vóru ikki nóg væl fyrireik-aðir og komu illa frá íløg-uni.

Eitt er, hvat tann ein-staki ger, men seinnu árinu hava vit havt lyndi til at skírt summar vinnur sum einhvørja bjarging fyri samfelagið.

Nú tykist bjargingin hjá fiskaiðnaðinum at skula liggja í at fáa frystan fisk til landið til virkingar. Nøkur virki hava fingið ávísan kunnleika um, hvussu fiskurin skal tíð-nast, og hvussu hann eftir virkan skal frystast aftur, men higartil hevur einki ljóðað um serlig avlop hjá virkjunum av slíkari fram-leiðslu. Heldur hava vit høyrð um tap.

Keyp, eftirlit við góðsku, flutningur, goymsla, virking víkja so nógv frá tí, ið føroysku flakavirkini hava kunn-leika um, at tað neyvan er ráðiligt, at farið verður í stórum inn í keyp av frystum fiski til virkingar, og neyvan eru allir selu-spurningar loystir.

Neyðugt er í øllum nýggjum vinnum at fara hóvliga fram, inntil full vitan og færleiki eru fingin til vega.

Menningarstovan ræð-ur tí frá, at tað á nakran hátt verður skundað undir virking úr frystum fiski, men at dentur verður lagdur á fyrst at útvega vitan og færleika.

Tað er bæði skjótari og kostnaðarminni at vaksa um dugnaskapin á økjum, har vitan og færleiki eru til

steðar, og har vit kortini ikki eru komin á mál, tí enn restar okkum sum er nógv, bæði í framleiðslu, men serliga í menningini av útflutningsliðinum og í fatan av krøvum keypar-ans og virðing fyri hesum krøvum.

Menningarstovan held-

ur tað vera eina sína týd-n-ingarmestu uppgávu at menna fatanina og virð-ingina fyri keyparanum og á tann hátt menna føy-royskan útflutning.

Eisini í 1991 fer henda uppgáva tí at standa fremst í arbeiðinum hjá okkum.

Sjónleikur á Eiði
Skemtaleikurin
MARCOLFA

verður framfórdur í

Skúlanum á Eiði
fríggjakvöldið kl. 20.00
og aftur 2. páskadag.

Leikararnir